

हिनां रुचं धेहीत्यर्थः ॥ यद्वा ब्राह्मणराजविद्वशूद्रेषु या रुक् तां नोऽस्माकं धेहि
देहि । शिष्टं पूर्ववत् ॥ ४८ ॥

तच्चा यामि ब्रह्मणा वन्दमानस्तदाशास्ते यजमानो हविर्भिः ।

अहेडमानो वरुणेह बोध्युरुशंस मा न आयुः प्रमोषीः ॥ ४९ ॥

वरुणदेवत्या त्रिष्टुप् शुनःशेषदृष्टा । अत्र द्वौ तद्ध्रदौ वर्तेते तत्रैकस्य यद्-
वपरिणामः कार्यः । हे वरुण यजमानः हविर्भिः दत्तैः यदनपुत्रादिकमाशास्ते
इहति यत्कामस्तुभ्यं हविर्दत्ते तत् यजमानेष्टं वा त्वामहं यामि याचामि तच्चया
यजमानाय दीयतामित्यर्थः यामीति याज्याकर्मसु [निघ० ३. ११.] पठितः अथापि व-
र्णलोपो भवति तवायामीति यास्कोक्तेराकारलोपः (49.) । कीदृशोऽहम् ब्रह्म-
णा त्रयीलक्षणेन वेदेन वन्दमानः त्वां स्तुवानः । किं च हे उरुशंस शंसनं शं-
सः स्तुतिः शंसु स्तुतौ उरुमहान् शंसः स्तुतिर्यस्य स उरुशंसः तत्सम्बुद्धौ हे व-
रुस्तुते इहास्मिन्स्थाने अहेडमानः हेडते क्रुध्यति हेडमानः न हेडमानोऽहेड-
मानः अक्रुध्यन्सन् त्वं बोधि बुध्यस्व त्वं मत्प्रार्थनां जानीहीत्यर्थः । हुतल्भ्यो हे-
र्भिः वा हन्दसीति [पा० ३. ४. ८८.] हेरपित्वाहुणः धलोपश्चान्दसः । किं च नो
ऽस्माकमायुर्जीविनं मा प्रमोषीः मा चोरय मुष स्तेये लुङ् न माञ्जोगऽइति [पा०
६. ४. ७४.] अउभावः पूर्णमायुश्च देहीत्यर्थः ॥ ४९ ॥

a. स्वर्णा धर्मः स्वाहा । b. स्वर्णार्कः स्वाहा । c. स्वर्ण शुक्रः स्वाहा ।

d. स्वर्ण ज्योतिः स्वाहा । e. स्वर्ण सूर्यः स्वाहा ॥ ५० ॥

पञ्च यज्ञेष्वग्निदेवत्यानि । सूर्याहर्देववाची स्वःशब्दः । न इवार्थे । अर्काश्चमे-
धसंततिसंज्ञाः पञ्चाहुतयः तथा च श्रुतिः [१. ४. ३. १८.] अथार्काश्चमेधयोः संततीर्जु-
होतीति अस्यार्थः अर्कोऽग्निः अश्चमेधो रविस्तयोः संततयः संतन्वन्तीति संयोज-
यन्तीति संततयस्ताः अग्न्यादित्यैक्यकारिका आहुतय इत्यर्थः तथा च श्रुतिः [१.
४. ३. १८.] अग्निर्कोऽसावादित्योऽश्चमेधस्तौ सृष्टौ नानैवास्तां तौ देवा एताभि-
राहुतिभिः समतन्वत्समदधुरिति । तदनुसारेण व्याख्या यथा । न इवार्थे स्वः न